

DET KONGELIGE BARNE-, LIKESTILLINGS-
OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Vox - Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk
Pb. 236 Sentrum
0103 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

13/1710

15.10.2014

Gratis opplæring i norsk for voksne innvandrere etter beståtte prøver

Vi viser til spørsmål fra Vox av 3. mars 2014, og til departementets svar av 8. juli 2014. Spørsmålet gjelder hvorvidt det etter innføring av nye avsluttende prøver vil være anledning til å ta flere timer med gratis opplæring etter å ha avlagt avsluttende prøve, hvis deltaker ønsker å fortsette opplæringen for å oppnå et høyere kompetansenivå. Vi viser også til departementets foreløpige svar av 12. mars 2014 med oppfølgingsspørsmål til Vox, og til svar fra Vox av 6. mai 2014. Etter vårt svar til Vox av 8. juli 2014, har departementet funnet det nødvendig å presisere vårt svar ytterligere. Dette svaret kommer som erstatning for vårt svar av 8. juli 2014. Svaret vil bli lagt ut på departementets nettsider på regjeringen.no.

I svar fra Vox av 6. mai 2014 opplyser Vox at kommunenes praksis med Norskprøve 2 og 3 fram til nå har vært at den enkelte deltaker i mange tilfeller har fått mulighet til å ta Norskprøve 2 for "å prøve seg", før de eventuelt har meldt seg opp til Norskprøve 3. Kommunene har brukt norskprøvene for å kartlegge behovet for ytterligere opplæring, jf. introduksjonsloven § 18 annet ledd. Vox vurderer at det er nødvendig å utarbeide kartleggingsprøver som kan dekke kommunens behov i vurderingen av om den enkelte har behov for ytterligere opplæring, jf. formuleringen "*Kommunen kan kreve at vedkommende gjennomfører tester for å fastslå om det er behov for slik opplæring*" i § 18 annet ledd. Vox anbefaler at begrepet "*avsluttende prøve*" ikke tolkes strengt på det nåværende tidspunktet.

Utgangspunktet i loven er at en deltaker med rett og plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap som har avlagt avsluttende prøve i norsk og/eller samfunnskunnskap etter introduksjonsloven § 19 annet ledd, og som ønsker ytterligere opplæring for å oppnå en høyere kompetanse, kan ha rett til ytterligere opplæring.

Forutsetningen for å ha denne retten til opplæring etter av avsluttende prøve er gjennomført er at deltaker enten

1. ikke har oppfylt plikten eller tatt ut retten på 600 timer, eller
2. fortsatt har behov for ytterligere opplæring, jf. introduksjonsloven § 18 annet ledd

for både 1) eller 2) gjelder at deltakeren er innenfor femårsfristen, jf. introduksjonsloven § 18 annet ledd, siste punktum.

Hvis en av disse forutsetningene er til stede, kan ikke kommunen nekte deltaker opplæring selv om hun eller han har vært oppe til avsluttende prøve.

Forskrift 19. april 2012 nr. 358 om læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (Læreplanen) legger også rammes for hvilket kompetansenivå deltakerne skal kunne oppnå innenfor rammene av rett og/eller plikt til opplæring etter introduksjonsloven.

Hensikten med innføring av obligatoriske avsluttende prøver

Innføring av obligatoriske avsluttende prøver er omtalt i lovens forarbeider, se Prop. 79 L (2010-2011) pkt. 3.3 og 3.5, departementets høringsbrev med forslag til endringer i forskriften av 1. mars 2013 og rundskriv *Q-39/2013 om iverksetting av obligatoriske avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap*. Hensikten er flerdelt; at samfunnet skal få bedre dokumentasjon av resultatene i opplæringen, en understreking av forventningen om at innvandrere skal lære norsk, en målsetting og motivasjon for den enkelte deltaker gjennom opplæringen, å fastslå i hvilken grad kandidaten har oppnådd de læringsmål som er fastsatt i læreplanen, at den enkelte skal kunne dokumentere sine norskkunnskaper, og at en arbeidsgiver skal kunne vurdere den enkeltes språklige kompetanse i forhold til konkrete arbeidsoppgaver.

Regelverket er detaljert utformet, og i stor grad basert på reglene om eksamen i forskrift til opplæringsloven. Under omtalen av oppmelding i rundskriv *Q-39/2013* pkt. 2.6 sies det *”Bestemmelsen i § 22 første ledd forutsetter at deltaker og lærer/programrådgiver vurderer sammen når deltaker skal ta den avsluttende prøven, og at de i vurderingen tar utgangspunkt i målene som er satt i deltakerens individuelle plan og i læringsmålene som er beskrevet i læreplanen, og gjør en vurdering av i hvilken grad deltakerne har nådd disse målene og opplæringen kan avsluttes.”*

Departementets vurdering

Tatt i betraktning hensikten med å innføre obligatoriske avsluttende prøver og føringene i regelverket, vurderer departementet at avsluttende norskprøve *ikke* er å oppfatte som en underveisprøve, men nettopp som en avsluttende prøve som kan sammenlignes med en eksamen ellers i skolesystemet. Departementet mener at kommunene i sin vurdering av behovet for ytterligere opplæring, må gjøre samme type vurdering som når de vurderer om den enkelte er klar for oppmelding til en avsluttende prøve. Dette vil si i hvilken grad deltakerne har nådd målene som er satt i deltakerens individuelle plan og i læringsmålene som er beskrevet i læreplanen. Å melde seg opp til prøve underveis for *”å prøve seg”* vil stride mot formålet med innføring av prøvene, og det vil kunne få uheldige konsekvenser. For det

første kan deltakere bli påført utgifter ettersom de kun har rett til å gå opp til avsluttende prøve både i norsk og i samfunnskunnskap gratis én gang, og for det andre, vil det kunne gi økte kostnader med gjennomføring og vurdering av flere avsluttende prøver.

Departementet ser imidlertid kommunenes behov for testing av deltakers kompetanse som støtte i vurderingen av om den enkelte har behov for ytterligere opplæring og/eller er klar for avsluttende prøve. Derfor vurderer departementet at det å kunne ta en kartleggingsprøve eller gjennomføre en eksempelprøve kan være hensiktsmessig.

Departementet ber derfor Vox vurdere muligheter for og kostnader ved å fylle kommunenes behov for testing eller retningslinjer i vurdering av den enkeltes oppnådde ferdigheter underveis i opplæringsløpet.

Dette kan for eksempel gjøres ved

- å utvikle en kartleggingsprøve,
- å legge til rette for eksempelprøver,
- å gjøre sensorveiledninger eller andre retningslinjer i vurdering av den enkeltes kandidatens kompetanse tilgjengelig for lærerne ute i kommunene eller
- eventuelle andre tiltak.

Departementet ber Vox vurdere hvilke virkemidler som er mest hensiktsmessige i denne sammenhengen, hvilke som kan gjennomføres forholdsvis raskt og hvilke som kan gjennomføres innenfor rammene av Vox' oppdrag og bevilgning. For eventuelle tiltak som ikke kan gjennomføres innenfor rammene av Vox' oppdrag og bevilgning, ber departementet om et anslag på kostnaden.

Konklusjon

Departementets konklusjon på spørsmålet fra Vox er at føringene til kommunene bør være at de avsluttende prøvene fortrinnsvis benyttes som avslutning av den enkeltes opplæring. Det vil si når kommunen vurderer at den enkeltes mål i den individuelle planen og/eller kompetansemålene i Læreplanen er oppnådd. Kommunene bør være tilbakeholdende med å benytte de avsluttende prøvene for kartlegging av den enkeltes kompetanse. En videreføring av dagens praksis med Norskprøve 2 og 3 er ikke ønskelig, fordi det kan medføre kostnader for den enkelte deltaker og kostnader til gjennomføring av prøvene. Deltakere som har vært oppe til avsluttende prøve, kan likevel fortsatt ha rett til gratis opplæring, forutsatt at hun eller han har behov for det og er innenfor rammene i loven og Læreplanen.

Departementet ber Vox bidra til å informere kommunene om dette svaret.

Med hilsen

Erik Skedsmo (e.f.)
avdelingsdirektør

Hege Hov Eggen
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Kopi til:

Integrerings- og
mangfoldsdirektoratet

Pb. 8059 Dep

0031 OSLO